

VEDŐ Attila (szerk.): Szakmai beszámoló
Cum educatio pro securitate (Oktatással a biztonságért)
2009. VII. 26. – 2009. VIII. 01.
LdV – HU – 09 – VEP – 3017

A projekt benyújtásakor a programot a berlini rendőrtisztai szakfőiskola fogadószervezetének a gondozásával terveztük. A fogadóintézmény visszalépése miatt azonban új partnerintézményt kellett keresnünk, melyet az Oranienburg-i Rendőr Szakfőiskolában találtunk meg. Az eredeti elképzeléshez képest változatlan maradt a témakör, a mobilitás ideje, a célország, csak a fogadószervezet változott. Mobilizáló csoportunk tagjainak egyöntetű véleménye, hogy a program a megváltozott fogadóintézménynél magas színvonalú volt.

A munkaprogramunk három fő részből állt, amelyek egyenként is rendkívül tanulságosnak bizonyultak. A fogadóintézményt az a cél vezette, hogy:

- ne csupán a választott témakör intézményen belüli helyzetéről nyújtsanak tájékoztatást, hanem arról is, hogy hogyan művelik a szakterületet a brandenburg-i rendőrségnél;
- a szűken vett kriminológiához szorosan kapcsolódó szakterületek bemutatását is megvalósítsák;
- mobilizáló csoportunk számára mindent bemutassanak, ami lényeges és előremutató nem takargatva az esetleges nehézségeket sem.

A fogadó intézmény szakmai programjainak végrehajtása során alkalmunk volt megismerni a német rendőrségi szabályzás összetett, tulajdonképpen 18 „önálló” rendőrség munkáját összehangoló rendszerét (16 tartományi rendőrség, Szövetségi rendőrség, Szövetségi Bűnügyi Hivatal). A szövetségi szervezeti struktúra működését a főiskola és a külső helyszínek felkészült előadói a magasabb szinttől az alacsonyabb felé haladva mutatták be kitérve a nemzeti sajátosságokra.

A brandenburgi tartományi rendőrség szervezetének, irányítási rendszerének átfogó megismeréséhez vezető út első lépése a potsdami bevetés-irányítási központban tett látogatás volt. A centrum vezetője fogadta a mobilitás résztvevőit, majd áttekintést adott a központ helyéről és szerepéről a tartomány rendőri szervezetében, kialakulásának főbb lépéseiről, valamint napi tevékenységéről, eszközeiről. A Tartományi Belügyminisztérium IV. számot viselő részlege felel a rendvédelmi szervezete munkájának koordinálásáért, egyben ez a rendőrség központi vezetésének szintje. Ennek alárendeltségében működik a Tartományi Bűnügyi Hivatal, a Potsdami Rendőr-főkapitányság, a Frankfurti (Oder) Rendőr-főkapitányság, az oranienburgi Rendőr Szakfőiskola, valamint a Rendőrség Központi Szolgálat (Zentraldienst der Polizei – ZD Pol.). Ez utóbbi szervezet a hazánkban nemrég létrehozott ORFK Gazdasági Ellátó Igazgatósághoz hasonlít, és szerepe az anyagi-technikai, valamint logisztikai biztosítás. Akárcsak a magyar szervezet, a ZD Pol. is a rendőrségtől elkülönülve, de a rendvédelmi szervezeti struktúra részeként működik.

A 2002-es brandenburgi rendőrségi reform előtt a tartományban 6 rendőr-főkapitányság működött. A jelenlegi potsdami és frankfurti területi szerv mellett Oranienburgban, Eberswaldeban, és Cottbusban működött rendőri egység, valamint önálló főkapitányságként potsdami székhellyel, de tartományi illetékességgel a vízirendészet. Ez a struktúra 11 éven keresztül, az NSZK és NDK rendőrségeinek összevonása óta állt fenn, és korszerűsítésének igénye az idő előrehaladtával egyre égetőbb volt. 2002-ben négy területi szerv megszüntetésével és illetékességi területeik integrálásával létrehozták az új szervezetet, amely potsdami és frankfurti központtal észak-dél irányban ketté osztja a tartományt. Ebből kifolyólag a párhuzamos vezetői szintek megszüntetésével felszabaduló állományt átcsoportosíthatták a kritikus területekre, és a meglévő erőforrások vezetésének összehangolásával nagyobb hatékonyságot érhettek el. Ahhoz viszont, hogy a megszüntetett szakirányítói státuszok munkaterhe ne tevődjön át teljes egészében a csökkentett létszámú, és immár csak stratégiai döntésekkel foglalkozó szakvezetésre, nagyobb önállóságot kellett adni a helyi szervezeteknek. Ezt sikeresen végrehajtották, és a szakmai önállóság mellett bizonyos anyagi önrendelkezést is biztosítottak.

A tartomány feléért felelős potsdami rendőr-főkapitányság illetékességi területe 15 116 km², lakossága közel 1 250 000 fő. A hatalmas területet 8 helyi szintű szervezetre, úgynevezett védelmi körzetre osztották fel, melyek alatt rendőr őrnek megfelelő őrsegek működnek. A feladat nagyságát már a meglévő közlekedési infrastruktúra is jelzi. A 475 km autópályán, 1 330 km főúton, és 645 km vízi úton biztosítani kell a közlekedés biztonságát és zavartalanságát.

A főkapitányság szervezetén belül a bevetés-irányítási központ a főkapitány közvetlen alárendeltségében működő vezetési törzs részeként működik. A centrum mind a 8 védelmi körzet vonatkozása-

sában ellátja a központi ügyeleti feladatokat, fogadja a bejelentéseket és segélyhívásokat, valamint irányítja a járőrök tevékenységét. Egy időben átlagosan 71 URH járőrök áll szolgálatban, egyenként kb. 213 km² felelősségi körzettel. A különböző védelmi körzetekben ez a szám nagyon eltérő lehet, a bűnügyileg kevésbé fertőzött prignitzi körzetben például 354 km². Potsdamban, ahol a nagyváros polgárainak biztonságára 3800 rendőr ügyel, 31 km² jut egy járőrre. A felelősségi területek nagyságának meghatározásához az elkövetett bűncselekmények számát és jellegét, valamint a népsűrűséget és az infrastruktúrát veszik alapul. Hasonló erőforrás racionalizálással hazánkban is próbálkoztak már, de a módszer még gyerekcipőben jár. A magyar szisztéma alapvető gyengéje a statisztikai szemlélet, vagyis csak a számszakilag mérhető eredményeket veszi számításba. Németországban a hatékonyság fokmérője azonban a lakosság elégedettsége és biztonságérzete, illetve a rendőrségbe vetett bizalom. Véleményünk szerint ennek meghonosítása távlati cél lehet a magyar szakmai vezetés számára is.

A minőségbiztosítási rendszer további elemei az ügyeleti szolgálat és a bevetés-irányítás hatékonyságának növelése érdekében tett intézkedések. Nagy hangsúlyt fektetnek az információk átfutási idejének és az átjátszók számának csökkentésére. A centrum első kézből értesül a bejövő információkról, és közvetlenül adja tovább az azokra intézkedő végrehajtó állománynak közbülső ügyeleti csatornák nélkül. Jellemző a technikai eszközök maximális kihasználtságára való törekvés, amely folyamatos fejlesztéseket ösztönöz. Az integrált vezetési központ modernizálásával 10 státuszt szabadítottak fel, melyekkel a védelmi körzetek állományát erősítették meg. A munkakörülmények javítását szintén fontos elemnek tekintik, így a munkaállomások kialakítása, hangszigetelt falak és a klimatizálás hozzájárulnak az ügyeltesek kényelméhez és éberségük könnyebb fenntartásához. Az ergonomikus irányító pultok valóban szükségesek a napi kb. 700 segélyhívás megfelelő kezeléséhez, és a figyelem folyamatos összpontosításával járó stressz káros hatásainak csökkentéséhez. A hívások nagyobb része, kb. 400 db vezetékes telefonról, míg a többi mobiltelefonokról érkezik. A hívások nyomán napi 400–500 intézkedést fogadosítanak a járőrök. A beérkező hívások és kezdeményezett intézkedések száma közötti különbséget a párhuzamos bejelentések és a napi 25–30 db valótlan hívás eredményezi. Az intézkedések legnagyobb hányada, 45 %-a azonnali veszélyelhárítás, ami pontosságot és odafigyelést igényel a bejelentést rögzítő, valamint az intézkedést végrehajtó rendőr részéről egyaránt. A járőrök 24 %-a bűnüldözési célú, bekövetkezett bűncselekményekkel és körözött személyekkel kapcsolatos tevékenységet jelent. Harmadik helyen a közlekedési balesetekről szóló bejelentések állnak 22 %-kal, melyek közül sok hívás ugyanarra az eseményre utal, így szűrésük, szelektálásuk kiemelten fontos. A közlekedés résztvevőitől származó telefonhívások közlekedési bűncselekményekre, elsősorban veszélyeztető típusú deliktumokra hívják fel a rendőrség figyelmét, egyúttal büntető feljelentésként is értékelhetők. Naponta 10–15 esetben kéri a járőrök segítségét különböző polgári jogi viták rendezéséhez, melyekre a központ szintén intézkedik.

A fentiekben ismertetett jelentős feladatokat a bevetés-irányítási centrum a következő szervezetben és állománnyal hajtja végre: A központ teljes létszáma 80 fő, melyben 3 db 18 fős szolgálati csoport fogja át a nap 24 óráját. Az ügyeleti helyiségben 3 vezetői, és 12 db bevetés-irányítói munkaállomás található, melyből minimum 6 db működik folyamatosan. Egy szolgálati váltás összesen 19 főt jelent, melyből 3 fő szakterületi vezető. A centrum szakmai vezetését és a komolyabb erők bevetését igénylő döntések meghozatalát a 3 fős vezetői stáb végzi. Az egyik munkaállomáson a szolgálatparancsnok dolgozik, aki munkaidőn kívül ellátja a rendőr-főkapitány helyettesítését és munkaidőben meghozza az azonnali beavatkozáshoz szükséges döntéseket. Szakmai támogatását a bűnügyi szolgálatparancsnok és a bevetés-irányító tiszt látja el. Az ügyeleti szolgálat ebben a formájában rendkívüli helyzetben képes 210–250 járőrök egyidejű irányítására, és 200 intézkedés párhuzamos nyomon követésére, koordinálására. Természetesen ez csak elvi terhelhetőség, hiszen az ilyen komoly rendőri fellépés szakmai vezetésére hosszas előkészület után, külön válságstáb vezetésével kerül sor, melynek irányító központja az ügyeleti helyiséggel egybe nyitható. Ennek bemutatására a későbbiekben kerül sor. Egy átlagos ügyeleti pulton 2 koordinátor dolgozik. Egyikük a telefon- és rádióforgalmazásért, valamint a segélyhívások rögzítéséért felel (diszpécser), munkatársa pedig – látva a rögzített adatokat ill. azok változásait – a számtalan bevetés-irányítási szoftvert működteti és irányítja a járőrök helyszíni tevékenységét (koordinátor). A pult technikai felszereltsége kivételes, a vészhívások rögzítésén és kezelésén túl lehetőség van az intézkedő járőr mozgásának nyomon követésére GPS jeladó segítségével, mobiltelefonok azonnali helymeghatározására, körözés elrendelésére, valamint a rendőrségre bekötött riasztóberendezések jelzéseinek részletes értékelésére. Azonnali kapcsolat teremthető a mentőszolgálatlal, tűzoltókkal, halottszállítókkal, és bármilyen külső együttműködéssel. Ez is a diszpécser feladata.

Az előreláthatólag nagyobb erőigényű bevetések végrehajtására a koordinátor a helyszíntre irányíthat különböző felkészültségű speciális egységeket, bevetési századokat, amik természetesen folyamatosan rendelkezésre állnak.

Egy konkrét segélyhívás feldolgozása komplex feladat, melynek alapja az ELBOS szoftver (Einsatz Leitsystem für Behörden und Organisationen mit Sicherheitsaufgaben), amelyben a bejelentés rögzítése történik. Az egyszerű kezelőfelületű program adatok, rövid közlések kitöltésével és funkcióbillentyűk használatával képes az intézkedés megkezdésére. Az itt kitöltött mezőket mindkét ügyeletes látja, és a koordinátor már a kitöltés alatt felméri a helyzet veszélyességét és járőrt irányít a helyszínre. A veszély megítélésében a diszpécser is segíti, aki a bejelentő által elmondottak alapján különböző színekkel jelzi a sürgősséget. A munkafelület kitöltése folyamatos, a beírt megjegyzésekről és információkról a koordinátor azonnal tájékoztatja a járőrt. A program ezen felül naplózza a beérkező és kiemenő információkat, utasításokat, ellenőrzi a beírt forgalmi rendszámokat és kijelzi a bejelentő telefonjának hívószámát és tulajdonosát. Az ablakok közti továbblépéssel a helyszín pontos rögzítésére és az esemény jogi minősítésére is lehetőség van. A minősítés után az egyes bűncselekménytípusokhoz igazodó tartalommal folytatódik a kitöltés. A beírt cím alapján azonnali térképes megjelenítés segíti az ügyeleteseket, akik 9 különböző méretarányú és funkciójú, akár 3 dimenziós képalkotási mód között válthatnak. Egyes térképeken a körzetben tartózkodó járőrök is megjelennek hívójelükkel és foglaltságukat jelző színekkel. Az összes szolgálatban álló járőr megjelenítése lehetséges táblázatos formában ugyanilyen adatokkal. A szabad jelzéstől 8 fokozatú színskála vezet a piros, „véshívásban” állapotig. Ezek segítségével a pillanatnyi tevékenység nyomon követése is lehetséges a következők szerint: a szabad járőr világoszöld színű, a meghatározott felállítási helyen tartózkodó, ún. posztos járőr sötétzöld. Ha az előbbiekről részére feladat kerül meghatározásra rózsaszín lesz állapotjelzésük, amíg a feladatot veszik, és lila, amikor a küldés megtörtént. A barna színnel jelzett URH kocsik útban vannak a helyszíntre, a sárga intézkedés helyszínén tartózkodnak. A kék szín aktív rádióforgalmazást jelent. A technikai eszközöket és programokat bemutató ügyeletes tájékoztatása szerint a rendszer fejlesztésének távlati célja az, hogy a járőrök pozícióját és színek kódjait mind a 9 térképen megjeleníthessék, elsősorban a rendelkezésükre álló 3 D várostérképen.

A koordinátor minden segítséget képes megadni az intézkedőnek, lekérdezéseket hajthat végre a bűnügyi nyilvántartásból (PASS – Polizeiliches Auskunftssystem Straftaten), a járműnyilvántartásból (FINAS – Fahrzeugidentifizierungs- und Auskunftssystem), rendelkezésükre állnak továbbá információs rendszerek és nyilvántartások (INPOL – Informationssystem der Polizei; TIC – Traffic Info Centre). A már említett telefonhívás-azonosítást az ATIS (Automatische Telefonanschlussinhaberfeststellung) rendszerben végzik, míg a járőrirányítási feladatok az EPSWEB (Einsatzprotokollierungssystem Web-basierend) programban kerülnek végrehajtásra. Ezen számítógépes szoftverek összehangolt alkalmazása teszi lehetővé, a mindennapos veszélyhelyzetek hatékony kezelését.

Az ügyeletesek speciális feladatai közé tartozik, a már említett riasztófigyelés, amit pénzintézetek, állami szervek és magántelephelyek, lakások tekintetében is végrehajtanak. Ez a szolgáltatás hazánkban is régóta jelen van. Az autópályák és főutak forgalmáról kamerarendszer és állampolgári bejelentések alapján alkotnak képet a központonban, amely alapján közlekedési információs szolgálatot működtetnek, ami telefonon és interneten keresztül egyaránt segíti a közúton közlekedőket. További kiegészítő feladat az analóg rendőrségi rádióforgalmazást zavaró személyek lokalizálása és kiszűrése, valamint a saját csatornák technikai védelme.

A centrum 2002.07.01-ei létrehozása óta a mindennapi kihívásokon túl 23 kiemelt jelentőségű eseményt illetve válsághelyzetet kezeltek sikeresen az itt dolgozók irányításával. Ehhez természetesen kezdettől rendelkezésre állt a 28 teljesen felszerelt munkaállomással rendelkező válságkezelő központ, amely a veszélyhelyzeti bevetés-irányítási feladatokon túl a polgári védelem és katasztrófa-elhárítás vezetési pontja is lehet. A teremben az egyes biztosítási feladatokba bevont társszervek kapcsolattartói is helyet kapnak, és közvetlenül hozzáférhetnek saját számítógépes rendszereikhez. Az asztali számítógépek mellett nagy számban van lehetőség laptopok hálózati csatlakoztatására is, az együttműködés szervezéséhez, pedig személyenként telefonvonal áll rendelkezésre. A végrehajtás során releváns adatokat, információkat a helyiségben jól látható helyekre telepített kijelzőkön követhetik nyomon, melyek frissítése, valamint a technikai problémák azonnali elhárítása a szomszédos irodában található informatikai szakszemélyzet feladata. Ilyen feltételek mellett sikeresen hajtott végre a rendőrség árvizek kezelését 2002-ben és 2006-ban, túszejtések és csúcstalálkozók, államfői látogatások biztosítását, vagy a 2006-os futball világbajnokság rendvédelmi lebonyolítását.

Brandenburg Tartomány Bűnügyi Hivatalának (Landeskriminalamt Brandenburg, 16225 Eberswalde, Tramper Chaussee 1.) látogatása a szakmai tapasztalatcsere következő állomása. Megérkezésünk után az intézmény vezetése fogadta a csoportot, majd a Hivatalnak otthont adó volt laktanya épület bemutatása következett. Az előadás a Hivatal strukturális bemutatásával kezdődött, mely szerint a vezető munkáját egy minőségbiztosítási megbízott és a titkárság segíti. Igazgatási és adminisztrációs feladatokra összesen 4 főt alkalmaznak a vezetőt is beleértve, valamint a különböző szakterületek egy-egy személyi vezetőit, tehát mindösszesen 8 főt. A német bűnüldözés rendszerébe sajátosan kapcsolódó LKA szervezete 4 részlegre osztható. Az első az ún. „klasszikus krimináltechnikai” részleg, melyben elkülönül az alaki nyomokkal, löfegyverekkel, kriminalisztikai fényképezéssel, kézíráselemzéssel és biztonsági okmányokkal, valamint a beszédelemzéssel és -felismeréssel foglalkozó csoport. A 29 fős osztályon 1 fő vezető, 17 fő szakértő és 11 fő technikus dolgozik. A rendelkezésre álló erőforrások arányban állnak a feladatokkal, a dolgozók 29 %-a hajtja végre a Hivatal megbízásainak 36 %-át. A 2008-as évben az osztály 2483 ügyet dolgozott fel, melynek jelentős hányada (1658 db) a bűncselekmények helyszínén rögzített alaki, térfogati nyom (többségében kiöntött lábnyom vagy gépjármű abroncs nyoma), valamint járművek baleseti sérülései. Második helyen a löfegyverek vizsgálatával kapcsolatos megbízások száma áll, ami a tavalyi évben 414 db volt. A biztonsági okmányok kriminalisztikai elemzése, valamint az írásvizsgálat szintén nagy számban fordul elő. Legkisebb mennyiségben, évente körülbelül 54 alkalommal végeznek beszédelemzést illetve hangfelismerést, azonban a módszer jelentősége egyre nő. A legmodernebb audio-technikával felszerelt beszédelemző laborban főként telefonhívások felvételeit, és ritkább esetben egyéb módon rögzített hangmintákat dolgoznak fel. A technikai eszközöket és szoftvert bemutató szakértő elmondása szerint a felszerelés alig különbözik egy zenei stúdió technikájától, és jelenleg használatos szoftverük is a lemezgyártás világából származik. A vizsgálatok technikája a felvétel részekre bontásán, és hullámmintázatuk elemzésén alapul. A hangelemzés kriminalisztikai alkalmazása közel 33 éves múltra tekint vissza Németországban. Az utóbbi időszak legjelentősebb felderítésére terrorista tevékenységgel kapcsolatban került sor, melyben több száz telefonhívás elemzésére került sor más tartományok bűnügyi hivatalainak bevonásával, míg a bűncselekménnyel gyanúsítható személy azonosítása megtörtént. A hangfelismerés alkalmazása a nyomozásokban, az utóbbi időben dinamikusán fejlődő, és jelentős eredményekkel kecsegtető módszerre vált a német bűnüldözésben. A nemzetközi bűnügyi információcsere és kölcsönös segítségnyújtás nyomán minden bizonnyal hazánkban is meghonosodik majd a vizsgálati eljárás és technikai háttér.

A második részleg a „nyombiológia”, benne a textilszál- és hajszáelemzéssel, és a DNS-analízis csoporttal. A textilszálak analitikai vizsgálatánál alkalmazott berendezések megegyeznek a magyar laboratóriumokban rendelkezésre álló eszközökkel. A részleg 21 dolgozója évi 121 esetben találkozik különböző textiltermékek, fonalak, elemi textilszálak, hajszálak és állati eredetű szőrzetek azonosításának feladatával. Az elemzés komplexitását jól tükrözi, hogy csupán a megbízások 34 %-át teljesítik egy hónapon belül, míg 27 %-uk hat hónapnál is hosszabb időt vesz igénybe.

A szálak, vastagsága, hossza, formája sztereómikroszkóppal, az egyes szálak alakja, a mikroszálak szerkezete, keresztmetszeti képe pásztázó elektronmikroszkóppal eredményesen megállapítható. Ezek az eszközök a magyar kriminalisztikai laborokban is rendelkezésre állnak, csakúgy, mint a textilszálak olvadáspontját vizsgáló fűthető tárgyasztalú mikroszkóp. A szálak színét a Hivatal szakértői mikrospektrofotométerrel mérik, a színezőanyag kémiai típusát, pedig FTIR spektrofotométerrel vagy vékonyréteg-kromatográfiás technikával határozzák meg. Természetesen az oldhatósági cseppereakción alapuló oldószerekben történő elemzést is alkalmazzák a szálak kémiai összetételének megállapítására. A textilszálakról nyerhető kriminalisztikai információk felhasználását adatgyűjtemények, valamint a természetes és mesterséges eredetű szálakból álló anyaggyűjtemények segítik. A világszínvonalú DNS-azonosítási eljárások ellenére ez a klasszikusnak mondható módszer is jelentős szerephez jut a mindennapi munkában, és a nyomrögzítési fázisban gondosan ügyelnek a textilszálak összegyűjtésére is.

A DNS analízis az utóbbi 10 évben a bűncselekmények felderítésének kiemelkedő jelentőségű módszerévé vált. Ennek eredményeként a Hivatal által végzett vizsgálatok száma 1995. óta a tízszeresére nőtt. Éves szinten megbízásaik közel felét ez teszi ki. A növekvő feladattal arányban áll a rendelkezésre álló szakértői státuszok száma. Az itt foglalkoztatottak száma 6 főről 15 főre nőtt az elmúlt 14 évben.

A „nyomkémiai” részleg szerves és szervetlen kémiai elváltozásokkal és toxikológiával egyaránt foglalkozik. Az osztály 14 munkatársa évi 825 esetben hajt végre kémiai analízist bűncselekmények nyomain. A különböző kémiai anyagok elemzésének alapja azok komponensekre bontása, majd az al-

kotó gázok részletes vizsgálata. Az itt alkalmazott eljárás több mint 25 éve ismert, azonban az elmúlt 10 évben vált teljesen automatává, vagyis emberi beavatkozás nélkül, zárt rendszerben történik az analízis, így a szennyeződések lehetősége minimális. A részleg éppúgy foglalkozik a különböző autólakkok és szerves nyomok, szövetek, ásványolajok, talajminták kriminalisztikai vizsgálatával, mint a kábítószer azonosításával. A kábítószer labor megtekintése során nemcsak a technikai eszközök és eljárások bemutatása történt meg, hanem a tartományban jellemző drogfajtákat és kábítószerrel kapcsolatos bűnelkövetői magatartásokat is megismerhettük.

A negyedik részleg az „azonosítás és helyszíni szemle” szakterület, melybe a daktiloszkópia, körözés-irányítás, helyszíni szemle szolgálat és a rabosításért felelős csoport tartozik. A helyszíni szemle csoportnál tett látogatás során a Hivatal udvarán bemutatásra került egy Mercedes hordozójárműre telepített helyszínelő járműfelépítmény, amely kifejezetten természetkárosítási ügyek és tüzesetek helyszíni vizsgálatára szolgál. A járművet bemutató helyszínelő tájékoztatása szerint különböző felszereltségű kisbuszok állnak rendelkezésre az egyes bűncselekménytípusokhoz, melyek a Hivatal vizsgálataihoz megfelelő minőségű nyomokat képesek rögzíteni. A fenti jármű eszközeivel talajminták rögzítésére és csomagolására, szerves és szervetlen anyagmaradványok helyszíni vizsgálatára van lehetőség. A kitelepült jármű 3 fővel akár egész nap képes biztosítani a nyomrögzítési munkát, elegendő hely áll rendelkezésre a raktérben elemzések végrehajtására és dokumentálására. A helyszíni szemlékkel kapcsolatos feladatokat 34 fő hajtja végre.

A Hivatal a saját nyomozásokban szükségessé váló, illetve túlnyomó részben a frankfurti és potsdami területi rendőri szervek megkeresései alapján végzett elemzéseket hajtja végre évente közel 7000 alkalommal. Az elmúlt évek statisztikai mutatói alapján a megbízások száma növekszik, ám az ismertté vált bűncselekmények száma csökken. Az itt kialakított világszínvonalú módszerek eredményes alkalmazása arra ösztönzi a Hivatal vezetését, hogy akkreditáltassák bűnügyi technikájukat. A módszerek egységesítése, szabványosítása, az azonos metodika bevezetése lehetővé tenné, hogy az elemzések eredményei összehasonlíthatóak legyenek.

A Brandenburgi Rendőr Szakfőiskola színvonalas rendvédelmi munka professzionális elsajátításához szükséges iskolarendszert valósít meg. Fogadóintézményünk, magas szinten készíti fel hallgatóit a rendőri munka minden aspektusára. A gyakorlati tantárgyak oktatói gyakorló szakemberek, akik – külső munkatársaként – óraadói rendszerben oktatják szakterületük aktualitásait és naprakész ismeretek átadására képesek. Az intézmény természetesen nem nélkülözi a tanintézeti struktúrát, azonban egy-egy szakterület elméleti művelőit foglalkoztatják. Ily módon a főállású oktatói létszám csekély. Az oktatási intézmény nem csupán a tartományi rendőrség tisztképzéseinek hivatását tölti be, hanem alsóbb szintű rendőri szakképzést, valamint a továbbképzéseket és a szakirányú speciális felkészítéseket is ezen tanintézet valósítja meg. A hallgatók kompetencia alapú kiválasztása jó alapot biztosít az összetett tudásanyag befogadására, melyhez a korszerű oktatási módszerek és modern technika biztosítanak háttérrel. Az intézmény oktatótermeinek kialakítása azt – az utóbbi időben hazánkban is elterjedt – szemléletet tükrözte, mely szerint a képzés körülményeinek a későbbi munkavégzés gyakorlati feladataihoz kell igazodnia. Érdekes, és különösen nagy anyagi ráfordítás nélkül adaptálható megoldásnak tartom az egyik előadóterem berendezését. A körülbelül 100 férőhelyes teremben évfolyamszintű előadások megtartására nyílik lehetőség a katedra helyére felépített rendőrség működéséről. A gyakorlatban a szolgálati személyek feladatait hallgatók látják el oktatóik felügyelete mellett, majd intézkedéseiket, viselkedésüket hallgatótársaikkal együtt elemzik. A teremnek külső, udvarra nyíló ajtaja is van, így a gyakorlók számára váratlan helyzetek is produkálhatók. A külső ajtó mellett panaszfelvevő pult található, valamint íróasztal és ügyeleti bevetés-irányítási asztal valós technikai eszközökkel, melyek lehetővé teszik több gyakorló számára életszerű szituációk kezelését, dokumentálását, illetve járőr helyszínre küldését. Az ügyeleti pult felszereltsége megegyeztetett a Potsdami Rendőr-főkapitányság (Polizeipräsidium Potsdam) bevetés-irányítási központjában található munkaállomásokkal, így a képzés befejeztével a hallgatók azonnal készek az eszközök hatékony alkalmazására. A bejelentő személyekkel és bűncselekmények sértettjeivel való bánásmódnak kiemelt figyelmet szentelnek, amely abból az elvből táplálkozik, hogy a német rendőr legfőbb fegyvere a szó. Az épületben található másik szakmai kabinetben különböző bűnügyi helyszínek kerültek berendezésre, ahol a tethelyen történő mozgást és egyes eljárási cselekmények lebonyolítását gyakorolhatják a hallgatók, természetesen oktatók és társaik előtt. A terem berendezése valóságghű, az egyes helyiségek belső falait, az ajtókat, bútorokat gondosan, a részletekre is ügyelve építették fel. A helyszínek alkalmasak intézkedéstaktikai foglalkozások megtartására is. A terem egyik oldalán a hallgatóság felé nyitott lakást alakítottak ki

nappalival, konyhával, valamint fürdőszobával, másik részén egy szórakozóhelyet rendeztek be bár-pulttal és asztalokkal. A foglalkozás alatt a megfigyelő hallgatók a terem szélén, két sorban helyezked-nek el, így az intézkedések minden részletét láthatják.

Mivel az intézmény teljes mértékben a megrendelő brandenburgi rendőrség szakfelügyelete alatt áll, folyamatosan feldolgozásra kerülnek az aktuális bűnügyi problémák és esettanulmányok is. A ha-zai szakmai eredmények oktatása mellett nagy gondot fordítanak arra, hogy a hallgatók rálátást kapja-nak más államok bűnüldöző szervezeteire, munkamódszereire és eredményeire. Ezt a célt szolgálja az intézmény szervezetébe integrált speciális egység, a Nemzetközi Centrum, melynek másik fő feladata a külszolgálatok szervezése az egész rendőrség számára.

A Nemzetközi Centrum bemutatása során a csoportnak alkalma nyílt megismerni a lengyel és ma-gyar társintézményekkel való együttműködést. Az iskola nagy hangsúlyt fektet a nemzetközi tapaszta-latok beépítésére a képzési tematikába. Elismeréssel szóltak a különböző együttműködési projekteken részt vevő magyar hallgatókról. A nemzetközi kapcsolatok ápolásának átlagos anyagi és emberi erő-forrásokat, de annál több lelkesedést és odafigyelést szentelnek. A feladatkör 2000-ig a Tartományi Belügyminisztérium alá tartozott, azonban a béketámogató missziók számának növekedése szükségs-sé tette önálló szervezeti egység létrehozását. Szervezetében elkülönül a nemzetközi kiküldetésekkel foglalkozó Auslandspool, a külkapcsolatokért felelős Auslandsbeziehungen, valamint a saját gondo-zású nemzetközi projekteket gondozó Head Office. Ez utóbbi részleg nem állandó működésű, csak konkrét feladat esetén töltik fel megfelelő szakértői állománnyal. A centrum szorosan együttműködik a megrendelő Belügyminisztériummal, valamint az AGIPM-el (Arbeitsgruppe Internationale Polizei Missionen – Nemzetközi Rendőrségi Missziók Munkacsoportja), amely a tartományi kereteken túl koordinálja a német felajánlások teljesítését. A kétszintű szervezést az teszi szükségessé, hogy a tartományoknak nincs külpolitikai jogosultságuk, így a nemzetközi küldetések erőit a szövetségi állam ajánlja fel, és a tartományok meghatározott arány szerint teljesítik. A metódus neve „Königsteini kulcs”, amit az NSZK 1949-ben foglalt szövetségi szerződésbe eredetileg a tudományos kutatómunka szövetségi finanszírozásának biztosítására. Az erre szánt éves keretösszeg $\frac{2}{3}$ részét a központi költség-vetés fedezi, $\frac{1}{3}$ részét viszont a tartományok adják össze lakosságuk és adóbevételeik arányában. A minden évben megállapított arányszám tartományonként nagyon különböző lehet, pl. Brandenburg 3,1 %-ban, míg Vesztfália 21,3 %-ban fedezi a tudományos projektek költségeit. A nemzetközi rendvé-delmi erőfelajánlások biztosítására ugyanezt a módszert alkalmazzák. Egy 200 fős misszió kiállításá-hoz 100 főt a Szövetségi Rendőrség állományából, további 100 főt a fenti arányok szerint a tartomá-nyokból biztosítanak. A rendszer bár igazságosnak látszik, a szakszervezetek tiltakozását eredményez-te, mivel véleményük szerint a tartományi rendőr külföldre nem vezényelhető. A helyzet jogi alapjai valóban nincsenek tisztázva, azonban a részvétel önkéntes alapon, jelentkezéssel és kiválasztással történik, így kötelezettség az állomány irányába nem áll fenn. A fent ismertetett rendszer eddig jól vizsgázott, 76 fő vett részt Brandenburgból 134 bevetésen világszerte. Jelenleg 68 fő áll rendelkezésre béketámogató műveletekhez, melyből 7 fő bevetésen van, 19 fő pedig a 30 napon belül bárhol bevet-hető „X+30” egység tagja. A kiválasztás során alapkövetelmény a 7 éves szakmai tapasztalat, a kifo-gástalan fizikai és egészségi állapot, a legalább alapfokú angol nyelvtudás, és egyes speciális ismere-tek (pl. földrajzi, multikulturális ismeretek) megléte. A 2 napos válogatás orvosi vizsgálattal kezdődik, majd a fizikai felmérés következik 2000 m futással, ezt követően pedig a nyelvi teszt és beszélgetés, valamint a személyi elbeszélgetés. A kiválasztottak alapfokú felkészítésére a Szövetségi Rendőrség lü-becki objektumában kerül sor. A küldetésre váró állomány szinten tartó képzésére nagy gondot fordí-tanak, folyamatosan 2-3-napos nyelvi képzéseken, évi 2 alkalommal extrém szituációkezelő tréningen, évente egyszer pedig interkulturális kompetencia-fejlesztésen vesznek részt. A magas szintű kiválasz-tás és képzés ellenére a német külszolgálati rendszer ugyanazon problémákkal küzd, mint a magyar, nevezetesen a „misszió-spirál” jelenségével. Ennek lényege, hogy a parancsnokok nem szívesen enge-dik állományukat külszolgálatra, mivel a kiesett munkaerő pótlására nincs lehetőség, hiszen a státuszt a külföldre vezényelt tölti be. Akinek a külszolgálatához viszont vezetői hozzájárulásukat adják, azzal nem számolnak magasabb beosztásba helyezések esetén, hiszen a nagyobb felelősségű beosztott helyettesítése nagyobb feladat. Így a rendőrnek nincs más választása, mint újabb misszióra jelentkezni és ott keresni az előrejutás lehetőségét. A német rendszer ennek úgy vetne gátat, hogy egy év külföl-dön eltöltött idő után egy éves saját beosztásban eltöltött ciklusnak kell következnie, a harmadik kül-szolgálati évet pedig 5 év pihenésnek kell követnie. Ez azonban önmagában nem biztosítja a hazai alegységek létszámának stabilitását, így az angol SAS-tól átvett módszer bevezetését tervezik a

területen. A kezdeményezés lényege, hogy a külföldi misszióra beválogatott, és küldetésre váró rendőröket ténylegesen áthelyeznék a Nemzetközi Központ állományába, majd visszavezényelnék eredeti beosztásába. Kiküldetés esetén a vezénylés megszűnik, és a hazai alegységnél felszabadul a státusz, amely új állománnyal tölthető fel. A misszió befejezésekor a rendőr saját alegységéhez, de más beosztásba kerülne vezénylésre a következő projektig, vagy kilépve a programból áthelyezését kérhetné más beosztásba. Így a parancsnok nem érintett az állomány visszatartásában, a kockázatot egyedül a külszolgálatra jelentkező viseli. A béketámogató tevékenységre kiválasztott állomány folyamatos frissítésével, új résztvevők bevonásával, és reagáló képességük fenntartásával kapcsolatos jelenlegi módszerek és távlati tervek különösen alkalmasak arra, hogy kijelöljék a magyar külszolgálati rendszer fejlesztésének további irányait.

A Nemzetközi Centrum másik fő feladata a külföldi rendvédelmi tapasztalatok gyűjtése, együttműködés más Európai Unió tagállamok felsőfokú szakképzésével, illetve szakmai felsőoktatási intézményeivel. A kapcsolatok a lengyel, a spanyol és a magyar rendőrséggel a legszorosabbak. A lengyel együttműködést elsősorban a Frankfurti Rendőr-főkapitányság 265 km-es lengyel határszakasza indokolja, melynek ellenőrzésére a schengeni csatlakozás után közös járőrszolgálatot is szerveznek. A kapcsolat szorosabbra fűzése érdekében a közös projektek már a tanintézetben elkezdődnek Oranienburg lengyel testvériskolájának, Slupsknak bevonásával. A közös szervezésű sportrendezvényeken túl hallgatói és oktatói csereprogramok is futnak, ahol az érintettek évente háromszor egy hetes időszakot tölthetnek egymás iskolájában. Időről időre közös jogi szemináriumoknak és szakmai konferenciáknak ad otthont a főiskola, melyeket a határon átnyúló üldözés szabályozásának, a közös szolgálatokban felmerült gyakorlati problémák megoldásának és jogi tisztázásának szentelnek. Az itt hozott közös döntések alapján 2 évente megújítják az együttműködésről szóló nemzetközi szerződést, így a szabályok folyamatosan követik a bűnüldözés aktualitásait és hatékonyan alkalmazhatók a napi munka során.

A magyar Rendőrtiszt Főiskolával is együttműködik a tanintézet, melynek keretében 2 éve szerveznek nyári gyakorlatokat egymás hallgatóinak. A spanyol rendőri együttműködés túlmutat ezen, hiszen egyrészt rendőri felsővezetők kölcsönös képzését és továbbképzését hajtják végre, másrészt a főiskolák végzős hallgatóinak lehetőségük van utolsó fél évüket más államban tölteni. Az iskola saját költségvetéséből, részben a hallgatók hozzájárulásából fedezik a programot. A fentiek koordinálására és a gyakorlatokkal kapcsolatos nemzetközi szervezőmunka végrehajtására 1 fővel működik az ún. „Kontaktbüro”.

A centrum utolsó, de közel sem elhanyagolható részlege a „Head Office”, a nagy nemzetközi projektek felelőse. Legutóbbi vállalkozásuk a macedón Rendőrség reformját célul tűző 2,8 millió eurós költségvetésű küldetés. A 7 állandó és 53 eseti résztvevőt foglalkoztató tanácsadó és megfigyelő program 2005 novemberétől 2007 novemberéig futott nagy sikerrel. Az eredmények és tapasztalatok elemzésében magyar megfigyelők is részt vettek az EU váratlan ellenőrző csoportjaival.

Összességében elmondható, hogy a külszolgálati rendszer fejlesztésének új iránya a magyar rendőrség számára is hasznosítható elemeket tartalmaz. A missziókban érintett állomány összevonása egy szervezetbe magyar viszonyok között a téma avatott szakértőinek egyeztetését és átgondolt előkészítő munkát igényelne, de mindenképp ígéretes kezdeményezés.

A programterv következő pontja alapján, látogatást tettünk a Berlieni Orvostörténeti Múzeumban (Berliner Medizinhistorisches Museum der Charité, 10117 Berlin Charitéplatz 1.). A modern igazságügyi orvostani munkát bemutató időszakos tárlatot tekintettük meg. A múlt és a jelen szakértői eszközei, módszerei több szinten, emeletenként több teremben kerültek összegyűjtésre. A szakterület mai feladatait két részre bontva dolgozták fel. Az első tematikus teremben egy megtörtént emberölés valós helyszínét rendezték be a rögzített nyomokkal, az eset leírásával és egyéb releváns körülményekkel együtt. A helyszíni nyomokból ezután az orvostani szempontból jelentős elváltozásokat emelték ki, és az ezek vizsgálatához szükséges eszközöket, módszereket mutatták be rajtuk keresztül. A szakértők napi munkájának kellékei, illetve a bűncselekmények elkövetésének jellemző és specifikus eszközei ugyanitt kerültek kiállításra. A következő terem szintén ötletes elrendezésű volt. 10 db boncasztalt formázó információs pultton 10 különböző halálozási okot és vizsgálatukat ábrázolták. A holttesten keletkezett jellemző sérüléseket nemcsak képeken mutatták be, hanem magyarázatuk tudományos igényességgel információs táblákon is megtalálható volt. Az összegyűjtött esetek szintén valós események dokumentációi voltak, melyeket – természetesen a személyiségi jogok és emberi méltóság tiszteletben tartásával – eredeti felvételekkel illusztráltak. A legjellemzőbb halálokok közül a lövés okozta sebek jellemzőit emelték ki elsőként. Az információs táblák mellett az emberi test sűrűségét imitáló

zselatinnal végzett vizsgálatok módszereit, valamint alapvető ballisztikai elemzések eredményeit is bemutatták. Az égéssel kapcsolatos élettani jelenségek és orvosi szempontból releváns elváltozások bemutatása után a fulladás, vízbefulladás, szúrás és vérveszteség, közlekedési baleset, öngyilkosság és mérgezés jellemzőinek feldolgozása következett. A kiállítást az igazságügyi orvostan művelői, bűnügyi szakemberek és érdeklődő laikusok egyaránt látogatták.

Összességében elmondható, hogy a mobilitás ideje alatt színvonalas és szakmai szempontból tanulságos programokon vettünk részt, melyek során kellő alaposan mutatták be a külföldi munkamódszereket, alkalmazott technikákat és eredményeket. A programok szélesítették látókörünket a rendvédelem terén és alkalmasak voltak arra is, hogy a magyar rendőri szervezet és személyesen a mobilizálók is a napi munka részévé tegyék, adaptálják azokat. A mobilitás programjai minden várához megfeleltek, és meggyőződésünk, hogy azok a magyar sajátosságok figyelembe vételével megfelelő előkészítés után beépíthetők a rendvédelmi tevékenység, és főként a rendőrképzés szervezésébe. Jelen szakmai beszámoló elsősorban tájékoztató jellegű, azt a célt szolgálja, hogy az arra érdemes témák részletes tanulmányozását előkészítse.

Mobilizáló csoportunk egyöntetű véleménye, hogy a magyar rendőrség – feltehetően pénzügyi és koncepcióhiányosságokból fakadóan – elmarad a brandenburgi rendőrségnél tapasztalt színvonalától.

Álláspontunk szerint a lemaradás egyik oka, hogy a jelenlegi magyar szemlélet még mindig mereven ragaszkodik a közigazgatási struktúrához igazodó rendőri szervezethez. A potsdam-i bevetési irányítási központ által lefedett terület (lakosság, infrastruktúra) hasonló azokhoz a magyarországi régiókhoz, amelyek általában 3 megyéni területet foglalnak magukba. Célszerű volna a jelenlegi magyar rendőrség szétaprózott irányítási rendszerét régióként felépíteni és csúcstechnikával ellátni, valamint a megfelelő jogosultságokkal felruházni. Ez bizonyára sértené a meglévő jogköröket és forráselosztást, azonban kétség kívül eredményhez vezetne. Az ilyen jellegű területfelosztásra már volt példa a magyar rendvédelem történetében. Nevezetesen a csendőrség működött így. A csendőrség büntetőrendvédelmi mutatói néhány évtől eltekintve (megalakítás, háború) 90% körüliek voltak, amely a jelenleginek mintegy a duplája.

A brandenburg-i tartományi büntetőrendvédelmi hivatal (Landeskriminalamt LKA) magyarországi megfelelője a Büntetőrendvédelmi és Szakértői Kutató Intézet (BÜSZKI). Azonban a német és a magyar rendőri szervezet és rendőri munka felfogása között van némi eltérés. Németországban ugyanis – nem csak Brandenburg tartományban – a büntetőrendvédelmi munka szervezeti keretei erőteljesebben elkülönülnek a rendőrség többi szolgálati ágától mint Magyarországon. Az agyonterhelt BÜSZKI mellett, előbb vagy utóbb Magyarországon is elkerülhetetlen lesz a régióként kialakított büntetőrendvédelmi hivatalok kialakítása, így – a német mintához hasonlóan – súlyozni lehetne az ügyek tekintetében, BÜSZKI és a regionális büntetőrendvédelmi hivatalok között. Ez a büntetőrendvédelmi munka technikai részének a centralizálást és a színvonalának a fejlesztését jelentené, amely valószínűleg az eredményességet növelné, úgymint ahogyan azt a német kollegák már megtapasztalták. Az alkalmazott technika és metodika alapvetően nem tér el a hazaitól, hiszen az Európai Unió elvárásai szerint akkreditált módszer során keletkezett eredményeket használnak ma már az Unió tartományainak rendvédelmi testületeiben. Előre mutató azonban, hogy a környezetvédelmi büntetőcselekmények várható gyarapodása nyomán szakhelyszínelő gépjárművet alakítottak ki Brandenburgban, illetve jelentős eredményeket értek el a hang alapú azonosítással.

Célszerű volna a magyarországi BÜSZKI-t is felszerelni a hangazonosítási technológiával, illetve fokozatosan, több ütemben a magyarországi helyszínelő kocsiparkot környezetvédelmi szakhelyszínelő kocsikkal is gyarapítani.

A brandenburg-i rendőrség képzése racionális abban a tekintetben, hogy minden szellemi és anyagi erőforrást egy helyen koncentráltak, amely a különböző szintű rendvédelmi szakemberképzést, továbbképzést elősegíti, illetve ahhoz szükséges. Ily módon a párhuzamosságokat kiküszöbölték. Egy objektumban olyan komplex intézményt tartanak fenn, amely lényegesen olcsóbb annál, mintha a különböző állománycsoportok képzése érdekében több oktatási intézményt üzemeltetnének több objektumban. A kihasználtság csaknem optimális, erre az egy bázisra, pedig koncentrálni tudják az erőforrásokat, amely élvonalbeli technológiát és színvonalat eredményez. A logisztikai tevékenység színvonalas biztosításához szükséges munkatársak száma így módon egy objektumban történő üzemeltetési igényeire mérséklődik. Az oktatók létszáma is csupán töredéke a Magyarországon e feladatot ellátókének. A képzés többségét alkotó metodikai jellegű studiumok oktatására ugyanis a gyakorlati munkát végző szakemberek legjobbjait kéri fel. Ez a szisztéma – a mellett, hogy jóval olcsóbb – egyben azt

is biztosítja, hogy a hallgatók életszerű ismeretek birtokába juthassanak. A brandenburgi szisztémában nem alakulhat ki az a helyzet, amely a magyarországi rendvédelmi képzés megszokott velejárója, miszerint a szakterületen évtizedek óta nem tevékenykedő oktatók tanítják gyakorlati ismeretekre a hallgatókat. A brandenburgi tanintézet szerény számú oktatói állásának döntő többségét, pedig – lényegében a sport és a lökiképzési tanszékek kivételével – magasan kvalifikált, a szakterületük tudományos művelését végző munkatársakkal töltik be. A képzés erőteljesen támaszkodik az állami, illetve civil oktatási szférában megszerezhető ismeretekre. Ezeknek az ismereteknek a megszerzését előfeltételként írja elő a képzési formába való bejutáshoz. A rendvédelmi képzés a szakterületre, az ismeretek alkalmazására koncentrálni alapvetően. Magyarországon még ma is, a volt szovjet blokk hagyományai szerint a rendőrök katonai rendfokozatot viselnek. A volt keletnémet területeken a német újraegyesítéskor ezt a gyakorlatot megszüntették. Azóta a rendőrök rendőrségi rangrendszerrel viselnek. A német rendőrök a német tisztviselői kar részét alkotják. Képzésükben nem különül el, a többé-kevésbé a hazai tiszti rangoknak megfelelő rangcsoportba jutás felkészítése az alacsonyabb szintű felkészítéstől, mivel az egyik a másira épül. A személyi állomány előképzettsége tekintetében ez a lehetőség Magyarországon is adott, hiszen ma már valamennyi rendőr érettségizett. A kiváló szakmai előmenetelt produkáló rendőrök, azonban csupán a Rendőrtiszti Főiskola négy éves időtartamú levelező tagozatának elvégzése után léptethetik elő tiszti rendfokozatba, míg a főiskolából frissen kikerültek három éves nappali rendőrtiszti főiskolai képzés nyomán lépnek elő tisztté.

A magyarországi szabályozás szerint a felsőoktatási diplomával rendelkezőket – tekintet nélkül a diploma jellegére, amely akár hitoktatási diploma is lehet – alig egy éves időtartamú tanfolyam elvégzése nyomán tisztté kell előléptetni. Ez a fajta karrier a brandenburgi rendőrségen ismeretlen. A brandenburgi képzés ékes bizonyítéka annak, hogy a magyar rendvédelmi képzés rendszere elavult. A rendszert, pedig nem lehet megjavítani a rendfokozati rendszer és a hazai kapcsolódó jogszabályok változtatása nélkül.

A németországi viszonyok között, Brandenburg tartomány a mérsékelt jövedelműek közé tartozik, azonban anyagi helyzetük így is jóval stabilabb a Magyarországinál. Mégis sokkal takarékosabb és egyben hatékonyabb irányítású, bünyügyi és képzési rendszert működtetnek. E rendszerek alkalmazhatóak volnának a magyarországi viszonyok között is, hiszen az 1945 előtti magyar rendvédelmi hagyományaink többé-kevésbé összhangban állnak a jelenlegi németországi helyzettel.

Brandenburg tartományban olyan rendszerrel ismerkedhettünk meg, amely olcsóbbá és hatékonyabbá tehetné a magyar rendőrség munkáját. A brandenburgiak készek megosztani tapasztalataikat.